

No 73 (XLIV)
Προστασία προσφύγων και σεξουαλική βία *

Η Εκτελεστική Επιτροπή,

Διαπιστώνοντας με ζωηρό ενδιαφέρον την αυξανόμενη σεξουαλική βία κατά παράβαση του θεμελιώδους δικαιώματος στην προσωπική ασφάλεια, όπως έχει αναγνωρισθεί στο διεθνές ανθρωπιστικό δίκαιο και σε αυτό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, παράβαση που προκαλεί σοβαρά τραύματα στα θύματα, στις οικογένειές τους και στις κοινότητές τους, και που προκαλεί αναγκαστική μετακίνηση πληθυσμών συμπεριλαμβανομένων και προσφυγικών ρευμάτων σε ορισμένες περιοχές της γης,

Διαπιστώνοντας, επίσης, ότι υπάρχουν εκθέσεις για τους πρόσφυγες και τους αιτούντες άσυλο, συμπεριλαμβανομένων παιδιών που σε αρκετές περιπτώσεις υπέπεσαν θύματα βιασμού ή άλλων μορφών σεξουαλικής βίας κατά τη φυγή τους ή μετά την άφιξή τους σε χώρες όπου ζήτησαν άσυλο, καθώς και σεξουαλικών παρενοχλήσεων σε σχέση με τη χορήγηση βασικών αναγκών, προσωπικών εγγράφων ταυτότητας ή την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα,

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη για συγκεκριμένη δράση για τη διαπίστωση, αναγνώριση και παροχή βοήθειας σε διάφορες περιπτώσεις σεξουαλικής βίας, προκειμένου για την αποτελεσματική προστασία αιτούντων άσυλο και προσφύγων,

Αναγνωρίζοντας, επιπλέον, ότι η πρόληψη σεξουαλικής βίας μπορεί να συνεισφέρει στην αποφυγή αναγκαστικής μετακίνησης πληθυσμών, συμπεριλαμβανομένων προσφυγικών ρευμάτων, και στη διευκόλυνση εξεύρεσης λύσεων,

Τονίζοντας τη σημασία των διεθνών συμβάσεων, που αφορούν πρόσφυγες, δικαιώματα του ανθρώπου και ανθρωπιστικό δίκαιο για την προστασία από τη σεξουαλική βία των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των επαναπατριζόμενων,

Αναφερόμενη στο σχέδιο Διακήρυξης για τον Εκμηδενισμό της Βίας κατά των Γυναικών, που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή για το Καθεστώς των Γυναικών, καθώς και στα μέτρα, που έχουν λάβει η Επιτροπή για το Καθεστώς των Γυναικών, η Επιτροπή για την Κατάρτιση των Διακρίσεων σε Βάρος των Γυναικών, η Επιτροπή των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το Συμβούλιο Ασφαλείας και άλλα όργανα των Ηνωμένων Εθνών για την πρόληψη, έρευνα και, σύμφωνα με τα καταστατικά τους, για την τιμωρία της σεξουαλικής βίας,

Επιβεβαιώνοντας τα Πορίσματα No 39 (XXXVI), No 54(XXXIX), No 60 (XL) και No 64 (XLI) , που αφορούν στις γυναίκες πρόσφυγες,

α) *Καταδικάζει* την καταδίωξη για λόγους σεξουαλικής βίας, που αποτελεί όχι μόνο σημαντική παραβίαση των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του ανθρωπιστικού δικαίου, στο πλαίσιο ενόπλων συρράξεων, αλλά και σοβαρό πλήγμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια,

β) *Καλεί* όλα τα κράτη να σεβαστούν και να εξασφαλίσουν το θεμελιώδες δικαίωμα όλων των προσώπων, που βρίσκονται επί του εδάφους τους, στην προσωπική ακεραιότητα, υιοθετώντας, μεταξύ άλλων, σχετική εθνική νομοθεσία, σύμφωνα με το διεθνές νομικό πλαίσιο, υιοθετώντας συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη και την αντιμετώπιση σεξουαλικής βίας, και ειδικότερα :

i) την ανάπτυξη και την εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης, με σκοπό την προώθηση του σεβασμού, από τους αξιωματούχους και τα μέλη των στρατιωτικών δυνάμεων, του δικαιώματος του κάθε προσώπου να απολαμβάνει προσωπική ασφάλεια κάτω από οποιοσδήποτε συνθήκες, συμπεριλαμβανομένης και της προστασίας από σεξουαλική βία,

ii) την εφαρμογή αποτελεσματικών, μη διακριτικών νομικών μέσων, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη διευκόλυνση υποβολής και έρευνας καταγγελιών κατά της σεξουαλικής βίας,

* Μετάφραση και επιμέλεια: Γραφείο της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Αθήνα.

την τιμωρία των δραστών, και την υιοθέτηση ανάλογων μέτρων πειθαρχικής ευθύνης σε περιπτώσεις κατάχρησης εξουσίας, που καταλήγει σε σεξουαλική βία,

iii) συμφωνίες που διευκολύνουν την ακώλυτη και κατάλληλη πρόσβαση των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των επαναπατριζόμενων στην UNHCR και σε άλλους οργανισμούς, που έχουν εγκριθεί από τις ενδιαφερόμενες κυβερνήσεις, και,

iv) δραστηριότητες με σκοπό την προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών προσφύγων, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, την εφαρμογή των οδηγιών για την προστασία των γυναικών προσφύγων, σε στενή συνεργασία με τις γυναίκες πρόσφυγες σε όλους τους τομείς των προγραμμάτων για πρόσφυγες.

γ) Καλεί τα κράτη και την UNHCR να εξασφαλίζουν ισότιμη πρόσβαση ανδρών και γυναικών στις διαδικασίες ορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα, στη χορήγηση όλων των τύπων εγγράφων ταυτότητας που διευκολύνουν την ελευθερία κυκλοφορίας των προσφύγων αποδεικνύοντας την ταυτότητά τους, καθώς και στην κοινωνική πρόνοια. Επιπλέον, ενθαρρύνει τη συμμετοχή των γυναικών και των ανδρών προσφύγων στις αποφάσεις που σχετίζονται με τον επαναπατρισμό τους ή με άλλες βιώσιμες διαρκείς λύσεις ,

δ) Υποστηρίζει την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα σε άτομα των οποίων οι ισχυρισμοί για το καθεστώς του πρόσφυγα στηρίζονται σε βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης, για λόγους σεξουαλικής βίας, την οποία υπέστησαν λόγω της φυλής τους, της θρησκείας τους, της υπηκοότητάς τους, της συμμετοχής τους σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή λόγω των πολιτικών τους πεποιθήσεων,

ε) Συνιστά στα κράτη την ανάπτυξη κατάλληλων οδηγιών για τις γυναίκες αιτούντες άσυλο, αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι οι γυναίκες πρόσφυγες συχνά έχουν εμπειρία δίωξης διαφορετική από αυτήν των ανδρών προσφύγων,

στ) Συνιστά να παρέχεται στους πρόσφυγες, θύματα σεξουαλικής βίας, και στις οικογένειές τους, η κατάλληλη ιατρική και ψυχοκοινωνική φροντίδα, που περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, κατάλληλες πολιτιστικά συμβουλευτικές διευκολύνσεις, και, γενικά, να θεωρούνται τα θύματα σεξουαλικής βίας ως πρόσωπα χρήζοντα της ειδικής προστασίας των κρατών και της UNHCR, προκειμένου να τους παρέχεται βοήθεια και να αναζητούνται διαρκείς βιώσιμες λύσεις στο προσφυγικό πρόβλημά τους,

ζ) Συνιστά να αντιμετωπίζονται οι αιτούντες άσυλο-θύματα σεξουαλικής βίας με ιδιαίτερη ευαισθησία, στο πλαίσιο των διαδικασιών για τον καθορισμό του καθεστώτος του πρόσφυγα,

η) Υπενθυμίζει τη σημασία της παρουσίας γυναικείου προσωπικού σε προγράμματα προσφύγων, που περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, επιχειρήσεις επείγοντος χαρακτήρα και την άμεση πρόσβαση των γυναικών προσφύγων στο προσωπικό αυτό,

θ) Υποστηρίζει τις προσπάθειες του Ύπατου Αρμοστή, σε συνεργασία με άλλους διακυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς οργανισμούς που είναι αρμόδιοι σε αυτόν τον τομέα, για την ανάπτυξη και οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τις Αρχές, συμπεριλαμβανομένων των αξιωματούχων των καταυλισμών των προσφύγων, των αξιωματούχων που εξετάζουν αιτήσεις ασύλου καθώς και άλλων που ασχολούνται με τους πρόσφυγες σε επίπεδο πρακτικών μέτρων προστασίας, προκειμένου για την πρόληψη περιπτώσεων σεξουαλικής βίας,

ι) Συνιστά στα κράτη τη δημιουργία εκπαιδευτικών προγραμμάτων, που στόχο θα έχουν να εξασφαλίσουν το ότι όσοι εργάζονται στο πλαίσιο των διαδικασιών καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα θα είναι κατάλληλα ευαισθητοποιημένοι σε θέματα φύλου και πολιτισμικά,

κ) Ενθαρρύνει τον Ύπατο Αρμοστή να συνεχίσει δραστήρια τις προσπάθειές του, σε συνεργασία με όργανα και οργανισμούς που ασχολούνται με ανθρώπινα δικαιώματα, προκειμένου να ενταθεί η προσοχή που αποδίδεται στα δικαιώματα των προσφύγων και στις ειδικές ανάγκες και

ικανότητες των γυναικών και των κοριτσιών προσφύγων, και να προωθήσει την αποτελεσματική εφαρμογή των οδηγιών για την προστασία των γυναικών προσφύγων,

λ) *Κάλεσε* τον Ύπατο Αρμοστή να συμπεριλάβει το ζήτημα της σεξουαλικής βίας σε μέλλουσες εκθέσεις που θα αφορούν στην εφαρμογή των οδηγιών για την προστασία των γυναικών προσφύγων,

μ) *Ζήτησε* από τον Ύπατο Αρμοστή να εκδώσει η Εκτελεστική Επιτροπή ενημερωτικό υλικό, ώστε να γίνουν ευρέως γνωστοί μερικοί τύποι σεξουαλικής βίας που πλήττουν τις γυναίκες πρόσφυγες.